

Hvit Land

Fotos: Bjørn Egeland

Rasens «far» - Julius Schiøtt

Hvit Land regnes altså for Danmarks nasjonalrase, og de mener den er fremavlet av Julius Schiøtt. For dem er dette meget passende at han er rasens «far». - For, Cand.mag. Julius Schiøtt ble nemlig den første formann for Foreningen til Kaninavlens Fremme, som Danmarks Kaninavlerforening het fra stiftelsen i 1895 og frem til 1937. Like før århundreskiftet blir Schiøtt direktør for Zoologisk Have i København, og med sin store interesse for kaniner var det naturlig at han fikk

på plass forskjellige kaninraser i hagens dyrebestand. Blant annet Belgisk Kjempe, som var en av de mest utbredte raser i Danmark i den tid. Selvfølgelig var dette av den grå variant - men, hvite albino-kaniner var én av de mange farger hos den «*Alminnelige Kanin*», som senere ble kalt «*Dansk Kanin*». I dette tilfelle var det noe dristig å snakke om rase. De hadde ikke på noen punkter noe særpreg og de var «anerkjent» i alle tenkelige farger. Eneste fellestrekk var at de var små, ca 2,5 til 3 kg. Schiøtt ønsket seg hvite

Denne Hvit Land knipset jeg for 20 år siden

- jeg synes fortsatt
det er et bra bilde

kaniner i større utgave, og hva var mer naturlig enn å krysse de små hvite med de grå kjemper. Resultatet ble den forventede mellomstørrelse. Ingen kjente den gang til arvelighet innen farger, så om det var en skuffet Schiøtt som i første generasjon bare fikk frem grå unger, vites ikke. Men ved å krysse ungene med hverandre, eller «gå tilbake», fikk man hvite avkom, og disse avlet rent.

Vi fikk en mellomstor rase

Schiøtt kom frem med sine hvite mellomstore kaniner i begynnelsen på år 1900. Men når det nøyaktige årstall for anerkjennelse som rase er, kan vi ikke bekrefte. Men det kan refereres fra premielisten ved en dansk utstilling i Københavns Tivoli i 1908, der ble det utstilt kaniner

under rasenavnet Hvit Landkanin. Noen nøyaktig beskrivelse av disse dyr finnes egentlig ikke, men på bakgrunn av opphavet og diverse litteratur, så kan det fastslås at det var en mellomstor rase med forholdsvis lange ører og en langstrakt kropp. Meningene om rasen var mange, noen mente den kun var å betrakte som en krysning, og ser vi i danske tidsskrift var dette et diskusjonstema helt opp til 1913. Men Hvit Landkanin ble en rase, og krysninger har jo alle kaninraser en gang vært. «Skjelsordet» krysning forsvant og snart lå Hvit Landkanin øverst som den mest utbredte. Den hadde lagt Belgisk Kjempe og de andre bak seg og ble en svært populær rase, selv om det skulle vise seg at den senere måtte «kjempe i mot de edlere raser». For når det nærmer

seg 1930-årene blir det nedgang i Danmark. Der blir det mer «in» å satse på pelskaniner, og raser som Chinchilla, Havana, Alaska, Ekorn, Sølv og ikke minst Rex, blir interessante raser. I Norge holdt den seg fortsatt øverst, mens det på danske store utstillinger ikke kunne vises til mer enn 5-6 av Hvit Landkanin. Men etter noen år «sprekker pelskanin-ballongen» og de hvite «seiler» meget fort til topps som klar ener i dansk kaninavl.

Hvit Smålenskanin

Hvite albinoer, eller såkalte «stallkaniner» har vi da alltid hatt her hos oss også. En kan spørre seg om det ble arbeidet på samme måte for å få fram en mellomstor rase, både i Danmark og Norge samtidig? Ja, det kan virkelig se slik ut. I følge boka til Fredrik Printz Bagge: «Kaninavl som bi-næring», utgitt første gang i 1909, senere utgitt flere ganger, det siste og 12. opplag i 1941, da var boka på 208 sider og med M. Husby som redaktør. Men, her beskrives det at rasen ble avlet fram innen Moss Binæringsforening, i fra 1908. Utgangsmaterialet var krysninger mellom Blå Beveren, Hvit Belgisk Kjempe og norsk stallkanin. Rasen ble godkjent og utstilt i Oslo i 1909 og fikk navnet Hvit Smålenskanin (Smålenene var navnet på områder rundt Oslofjorden). Det må nevnes at vi i den tid også hadde en annen norsk rase; Svart Smålenskanin.

«Opp og ned» med vekten

Det var ikke enighet om idealvekten i de første årene, og ei heller omkring kroppsformen, da denne i flere bøker beskrives som langstrakt - og forholdsvis langstrakt. Vekten i dansk standard i fra 1917 oppgis med idealvekt mellom 3-4,5 kg, men det gjøres oppmerksom på at de mest typiske skal ha vekt i underkant av 4 kg. I 1919

Karl Meihack, ivrig Hvit Land oppdretter over flere år og med mange topp-dyr

blir det første møtet avholdt i Stockholm for å få til en felles nordisk kaninstandard. Men arbeidet kommer ikke ordentlig i gang, og det går 10 nye år før en standard ligger klar, og blir gjeldende fra 1.1. 1930. Og det blir da vi enes om et felles navn, Hvit Land (og våre svarte og hvite smålenskaniner forsvinner). Minimumsvekt blir satt til 3,5 kg, og kroppsformen beskrives slik som vi kjenner rasen i dag, og Hvit Land har også eget punkt for farge.

«1950-Standarden»

Nordisk Kaninstandard av 1950 sies fra flere å ha vært revolusjonerende. For Hvit Lands vedkommende i dobbel forstand, idealvekten ble endret, den skulle ha vekt fra 4,01 kg og fri vekt oppover. Det andre var at punktet for farge ble tatt bort på alle raser med hvit farge. Det skjedde på grunnlag av at man ikke kan bedømme fargen på en kanin som mangler evnen til å danne farge i hud, hår og øyets iris. Er ikke en albinokanin helt hvit, kan det

Leif Opsund, er oppdretteren som har hatt Hvit Land i flest år

skyldes to ting: Urenheter fra buret, eller en bløt pels med få dekkhår, som ikke vil virke så hvit som en blank pels med normal mengde dekkhår. Det første er jo avhengig av god pleie og renslighet fra eierens side og det andre er et pelsspørsmål. Som dere vet, er det nå bedømmelsespunkt for farge hos alle hvite kaniner. Men, tilbake til vekten, den ble endret igjen etter noen år, og satt ned til 3,81 kg og med fri vekt oppover. Det har den frem til i dag beholdt, men med litt endring ved at «store» dyr over 4,6 kg får ett poengs trekk, og de over 5 kg blir utslått.

Hvit Land / New Zealand White

Når vi beskriver og forteller historien om Hvit Land, kommer ikke helt utenom å nevne New Zealand White. Historien er nok kjent for flere, og også fordi det skjedde noe av det samme som ble nevnt i omtalene av New Zealand Red og Bourgogne. Her i Norge «blandet» vi ikke på langt nær så mye som de gjorde i Danmark med Hvit Land X New Zealand White. Grunnen var at flere europeiske land skulle ha tak i produksjonskaninen New Zealand White, og for å tilfredsstille etterspørselen var danskene klar med sine dyr, som jo egentlig var kryssninger. Det sies danskene eksporterte over 1000 dyr av disse hvite kaniner. Men det hele var nå noe uforskyldt, fordi Standarden fra 1978 beskriver jo disse to som én og samme rase. Vi vet i ettertid at forskjellen er tydelig, og i 1986-Standarden fikk vi rasene skilt fra hverandre og med riktig rasebeskrivelse. Men danskernes kryssinger resulterte i at det var oppdrettere her hjemme som satt igjen med den riktige og typiske Hvit Land, og oppdrettere som ikke hadde blandet inn New Zealand White, kunne eksportere Hvit Land ut i Norden. Hvor det finnes flest Hvit Land og hvor de beste finnes pr i dag? Tja, det kan bli en lang diskusjon. De 3 nordiske land har nesten det samme antall H.L. på sine LU'er. Ut fra resultatlistene kan vi se det finnes gode oppdrettere i Sverige.

«Veterinære aspekter»

Dette var navnet på en spalte vi hadde for en del år tilbake. Her har vi en del artikler liggende og det ble i fjor lovet vi skulle se litt nærmere på sykdom i åndedrettsorganene. Vår danske dyrlege, Preben Toftemark, har ikke fått noen spørsmål denne

gang. Hvis noen vil sende spørsmål direkte til han, bruk da: toftemark@mail.tele.dk Preben har et spørsmål til oss, og det er om noen har vært borti dyr som får forandring på øyets hornhinne, den blir da «matt» og er innledning til blindhet?